

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Красимир Владимиров Александров

АУ – Пловдив, Катедра „Туризъм“

за дисертационния труд на Янислав Игнатов Марков, редовен докторант в катедра „Икономика и организация на туризма“ към ИУ - Варна

на тема: „*Пазарно позициониране на дестинация за винен туризъм (по примера на област Пазарджик)*“

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.9. „Туризъм“, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“

1. Основание за написване на становището

Заповед № РД-06-203/09.11.2023г. на ректора на Икономически университет – Варна и решение на Научно жури от 13.11.2023 г.

2. Данни за кандидата

Янислав Игнатов Марков е роден през 1969 година. Кандидатът придобива ОКС „магистър“ по туризъм в ИУ-Варна. От автобиографичните данни е видно, че Янислав Марков е натрупал солиден опит в туристическия сектор и предприятия от ХВП.

3. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд на Янислав Игнатов Марков е посветен на актуалната проблематика за ролята на позиционирането на дестинацията. В този аспект то се разглежда като централен и най-критичен елемент от всички бъдещи усилия за туристическото и икономическото развитие на даден район. Обектът и предметът на разработката са ясно определени.

Трудът е разработен на основата на обстоен преглед на наличните публикации по темата на български и чуждестранни автори, както и чрез провеждането на самостоятелно емпирично изследване. Използваната от кандидата методика на изследване е в съответствие с поставената научна цел и изследователски задачи. Отчитайки характеристиките на дисертационния труд, можем да заключим, че по вид, обем и атрибути той отговаря на изискванията на чл. 27, ал. 2 от ППЗРАЦРБ.

4. Структура и съдържание на дисертационния труд

Обемът на дисертационният труд на Янислав Марков е общ обем от 216 страници, със заключение и приложения от които: въведение (6 страници), основен текст в три глави (общо 199 страници), заключение (5 страници). В

текста се съдържат 27 таблици, 19 фигури и 9 приложения. Списъкът на използваните литературни източници се състои от 276 заглавия.

Обобщавайки съществуващите разработки по темата, авторът умело показва свой собствен подход при формулиране на целта и методите на настоящето изследване. Ясно и категорично определя основната теза, а именно че *правилното пазарно позициониране на дестинация за винен туризъм се базира на оригинален маркетингов микс, ориентация към подходящи целеви сегменти и ангажираност на заинтересованите страни*. Изследователският инструментариум е богат, авторът използва теоретичен анализ, синтез, обобщение, структурно-функционално моделиране, анкетиране, интервюиране и експертна оценка, целенасочено (изследователско) наблюдение, математико-статистически методи. Разработен е концептуален модел за пазарно позициониране на винена дестинация, който би послужил за практическо приложение.

Резултатите от проведеното емпирично проучване: едно за собствениците на изби в област Пазарджик и едно на посетителите-потребители на тези изби, са трансформирани в конкретни практико-приложни виждания за ефективно позициониране на винената дестинация, и постигане на редица положителни ефекти. Те могат да бъдат представени така: повишаването на конкурентноспособността на област Пазарджик като дестинация за винен туризъм може да се постигне чрез коопериране и сътрудничество в сектора. Сътрудничество между винарство и кулинария, винарство и туристически организации, винари и културни институции. Интересът към виното и храната при пътуване нараства, разширявайки се до нови модалности и преживявания, които са по-въвлечдащи, иновативни и екологични. Подобряването на достъпността до обектите е ключово условие при развитието на дестинацията и др.

Дисертационният труд е представен във форма, отговаряща на всички изисквания за този тип научни трудове. В него присъства научно-приложно решение на реален проблем, касаещ пазарното позициониране на дестинацията за винен туризъм. Считаме, че структурата и съдържанието на дисертационния труд на Янислав Игнатов Марков отговарят на изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на Икономически университет – Варна.

Кандидатът представя автореферат с обем от 26 страници. Същият отразява в достатъчна степен разработения научен труд. Приложението списък на публикациите по дисертационния труд, съдържа необходимия брой заглавия за придобиване на образователната и научна степен доктор.

5. Научни и научно-приложни приноси в дисертацията

Оригиналният научен принос с теоретико-методологичен характер е изясняването на същността и ролята на маркетинговото позициониране на дестинация за специализиран (винен) туризъм.

Като приноси от научно-приложен характер могат да се посочат:

Авторски модел за пазарно позициониране на дестинация за винен туризъм и инструментариум за изследване на пазарните позиции на дестинация то този тип.

Изведени са силните и слабите страни на винената дестинация в маркетингов контекст.

Посочени са възможности и са очертани насоки за конкурентно позициониране на област Пазарджик като дестинация за устойчив винен туризъм.

6. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам на докторанта да продължи да работи по проблематиката за винения туризъм в България и възможностите за повишаване на неговото качество, и да споделя постигнатите резултати в повече публикации, в т.ч. и в чужбина.

7. Заключение

Разработеният дисертационен труд показва, че Янислав Игнатов Марков притежава познания относно научните постижения в туристическата теория и практика. Способен е да провежда самостоятелно научно изследване в областта на туризма, използвайки съвременните научни методи и подходи. Представеният дисертационен труд съдържа приноси както в теоретико-методологически, така и в приложен аспект и може да се използва за повишаване на качеството и маркетингово позициониране на винените дестинации.

Достойнствата на дисертационния труд ми дават основание, да дам положителна оценка и да гласувам за присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Янислав Игнатов Марков.

17.11.2023 г.

Пловдив

Изготвил становището.

/ доц. д-р Красимир Александров

Заличена информация съгласно
ззЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

Вх. № РД-06-1387/22.11.2023г.

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен "доктор"
по обявена процедура от Икономически университет - Варна

1. Обща информация

Изготвил становището - доц. д-р Минчо Николов Полименов, доцент по професионално направление 3.9. Туризъм, 3. Социални, стопански и правни науки, към Университет „Проф. д-р Ас. Златаров“ Бургас.

Основание за написване на становището - заповед № РД-06-203/09.11.2023г. на ректора на Икономически университет – Варна и решение на Научното жури от 13.11.2023 г.

Автор на дисертационния труд: магистър Янислав Игнатов Марков, редовен докторант към катедра „Икономика и организация на туризма“ при Икономически университет – Варна;

Тема на дисертационния труд: ПАЗАРНО ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ДЕСТИНАЦИЯ ЗА ВИНЕН ТУРИЗЪМ (ПО ПРИМЕРА НА ОБЛАСТ ПАЗАРДЖИК)

Научен консултант: проф. д-р Стоян Маринов, Икономически университет Варна

1. Общо представяне на докторанта

Янислав Игнатов Марков, роден през 1969 г. е придобил ОКС „магистър“ по туризъм в Икономически университет – Варна, има опит като администратор и мениджър в туристически и търговски бизнес с био продукти. Работи и като специалист в областта на туризма и управител на предприятие за преработка на зеленчуци и плодове.

2. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение

Темата, на дисертационния труд акцентира на пазарно позициониране на дестинация за винен туризъм. Фокусът на научните изследвания е насочен върху проучване на дестинация за винен туризъм по примера на област Пазарджик, като на база разширяване на перспективите чрез систематизиране и преосмисляне на теоретичните знания и практически умения се допълва научната информация и се извежда концептуален модел, който да отговори на туристическата практика.

3. Оценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Разработеният дисертационен труд от докторант Янислав Игнатов Марков е с общ обем от 216 страници, със заключение и приложения от които: въведение (6

страници), основен текст в три глави (общо 199 страници), заключение (5 страници). В текста се съдържат 27 таблици, 19 фигури и 9 приложения.

Използваният литературен материал включва 276 заглавия, от които 25 на български език, 157 на латиница, както и 18 интернет адреса. Литературните източници, които са използвани са правилно и коректно подбрани и надежно и критично представени в текста.

Дисертацията е конструирана правилно, което ѝ придава добър баланс за научно изложение на изследванията и доказване на тезите. Текстът е съдържателен и е представен в добра методологическа и логическа последователност. Правилно са подбрани **обектът и предметът** на изследването. Стилът на изложението, анализите и изводите съответстват на спецификата на изследваната тема. Всички текстове са изписани разбираемо и четливо на български език. Водещата страница, заключението и приложенията са коректно оформени.

Докторатът е посветен на **актуална проблематика**, свързана с идеята за определяне на правилната маркетингова концепция на дестинациите за постигане на устойчив успех и конкурентни предимства в туристическата индустрия. Нишовият винен туризъм е в основата на развитието на регионите и оказва съществено подпомагане за иновиране на дестинациите. Въпреки достатъчните световни литературни източници, както и информация в националната теория и практика, явлението нишов винен туризъм не е достатъчно изследвано.

От значение за сектора от научна и практическа гледна точка докторатът отговоря на основния въпрос: Как натрупани активи и тяхното прилагане ще позиционират определена дестинация за винен туризъм по примера на област Пазарджик?, което предполага изследователски дизайн, който не се ограничава, а е ориентиран към една поширока професионална среда. В тази връзка получените резултати от изследването определяме като положителни за развитието на нишовия винен туризъм и прилагането му в определена дестинация.

Изследователската **цел** съответства на поставената тема като се стреми пълно и обхватно да изследва същността на специфичните проблеми, свързани с винения туризъм, като за постигането им са определени пет подробни, правилно и ясно формулирани **научно-изследователски задачи**.

Основната авторова изследователска **теза** търси възможност за идентифициране на проблеми и очертава възможност за развитие чрез дефиниране на три работни **хипотези**. Приемаме също обективните ограничения на изследването, свързани с информационната обезпеченост на дисертационния труд и времевите периоди на изследванията, разгледани

от докторанта. Въпреки липсата на научни и практико-приложни изследвания по разглежданата проблематика в България, за постигане и доказване на дисертационната цел е събрана, обработена и систематизирана достатъчна по обем научна информация по избраната проблематика. Докторантът правилно подбира и прилага различните научни методи и подходи при изследванията за винен туризъм, за да докаже неговото приложение в практика чрез емпиричните данни и изследователски методи, които дават обективна възможност за извеждане на добре мотивирани изводи. Мнението ми, което натежава, е, че чрез съчетание на различни изследователски методи, емпиричните изследвания са добре систематизирани и представени в изследването. Анкетното проучване е всеобхватно, свързано с мениджъри на винарски изби, видове технологични и бутикови сегменти от туристическата винена индустрия, което и създава възможност за извеждане на коректни изводи.

Цялата прилагана научна информация по доктората е добре подбрана и е правилно изписана като авторитетните източни и автори са ясно систематизирани. Разгледани са изследователските тези както на български, така и на чуждестранни автори, като мненията и становищата са обосновани, въпреки ограничната литература по поставената проблематика. Докторанта правилно е овладял прилагането на научните методики в съответствие с изискванията на изследователските методи. Направените в научната разработка обосновки и изводи вследствие на проучванията говорят за автентичност и засилва научните резултати.

Авторефератът с обем от 26 страници възпроизвежда съдържанието на дисертационния труд и отговаря на законовите изисквания. Добре е конструиран като в него са намерили отражение обща характеристика, структура, съдържание и кратко изложение на труда в три части, справка за приносите и списък на публикациите. Авторефератът е издържан в текстово отношение, като умелата му композиция и логическа обосновка му придават и научна информираност.

4. Научни постижения в дисертационния труд.

Дисертационният труд включва класическа структура, подредена логически, при което съдържанието напълно отговаря на главите и параграфите в текста и засвидетелства авторовата теза. **Научните приноси** в предложеното становище на дисертационен труд, могат да бъдат систематизирани като:

4.1. Чрез анализ на български и чуждестранни автори се достига до обогатяване на теоретичните постановки в областта на нишовия винен туризъм;

- представени са основните фактори и механизми за възникване и развитие на

вининения туризъм на примера на дестинация за винен туризъм;

- обосновани са дефиниращите характеристики на позиционирането на дестинация за винен туризъм (по примера на област Пазарджик), които способстват за внедряването му в туристическия винен туризъм;
- създаден е авторски концептуален модел за позициониране и прилагане на винен туризъм в определена дестинация по примера на изследваната област Пазарджик.

4.2 Представеният авторов модел за винен туризъм чрез нишоните пазарни позиции, разкрива нави подходи чрез анализ на резултатите като търси специфичности във фирмени стратегии, за да създаде възможност за приложение в туристическия винен туризъм.

4.3. Осъществено е проучване за състоянието на нишовия винен туризъм, като въз основа на модела и предложена методика са тествани научни хипотези, които все още не са емпирично проверени.

4.4. Набелязани са възможности за прилагане на теристическия винен туризъм в определени дестинации на практика като е обосновано конкурентното предимство и позициониране на област Пазарджик като дестинация за устойчив винен туризъм.

5. Критични бележки и препоръки.

Като всеки научния труд определено се намират слабости, които могат да се изведат като препоръки за отстраняване, а също така и да послужат на автора при бъдещи изследвания. Многото дълги изречения и многословието в тях създават чувство, че авторът се отклонява от логическия път на своите разсъждения. Препоръките са ми към по-точни и ясни изречения, които по-бързо да водят до научни заключения.

6. Въпроси към докторанта

1. Какви законови и сертификационни системи са приложими за туристическия винен туризъм с цел повишаване на качеството и конкурентоспособността на определена дестинация за развиване на нишов винен туризъм?

7. Заключение

Дисертационният труд потвърждава тезата за изследване на дестинация за винен туризъм, което оценявам като положителна страна и възможност за подобряване на средата в туристическата практика и развитие, чрез внедряване на нишови туристически продукти в България. Това ми дава и основание да оценя положителните страни и научните достижения на докторанта, като считам за изпълнени основните изисквания на Закона за развитие на академичния състав в република България, неговия правилник и вътрешните правила на ИУ- Варна. Давам положителна оценка за представения докторат

и препоръчам на почитаемото научно жури да присъди на докторанта Янислав Игнатов Марков образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 3.9. Туризъм, докторска програма – Икономика и управление (туризъм) в Икономически университет – Варна.

Бургас, 11.11.2023 г.

Член на научното жури:

/доц. д-р Минчо Полименов/

Заличена информация съгласно
33ЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679

СТАНОВИЩЕ

за дисертация на Янислав Игнатов Марков,
докторант към катедра „Икономика и организация на туризма“
при Икономически университет – Варна
на тема: „Пазарно позициониране на дестинация за винен туризъм
(по примера на област Пазарджик)“

Научна област: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.9. Туризъм

Научна специалност: Икономика и управление (туризъм)

Научен консултант: проф. д-р Стоян Петков Marinov

Изготвил становището: проф. д-р Велина Иванчева Казанджиева

Катедра „Икономика и организация на туризма“

Икономически университет – Варна

Настоящото становище е разработено на основание на решение на научно жури от 13.11.2023 г., назначено със заповед № РД-06-203/09.11.2023 г. на ректора на Икономически университет – Варна.

I. Кратко представяне на докторанта

Авторът на дисертационния труд Янислав Марков е роден на 14.09.1969 г. Средно специално образование завършва в Техникум по механотехника в гр. Пазарджик, специалност „Техника по машиностроене“, профил „Студена обработка“. В периода 2013 – 2016 г. се обучава в специалност „Мениджмънт на хотели и ресторани“ в Колеж по туризъм – Варна при Икономически университет – Варна. През 2018 г. получава ОКС „магистър“ в същия университет, специалност „Международен туристически бизнес“.

Богатият професионален опит на докторант Марков е спомогнал за реализиране на задълбочено изследване с ясно изразен научно-приложен характер. Изпълняваните отговорности в процеса на професионалното му развитие са спомогнали за много добро обвързване на теоретичните аспекти в дисертационния труд с насоките за позиционирането на област Пазарджик като дестинация за винен туризъм.

II. Обща оценка на дисертационния труд

За участието си в процедурата по публична защита докторант Янислав Марков е представил следните разработки:

- дисертационен труд в общ обем от 245 стандартни страници;
- автореферат в обем от 26 стандартни страници;
- 7 научни публикации, свързани с темата на дисертационния труд, от които 2 статии, 4 доклада от научни конференции и 1 глава в съавторство от колективна монография. Статиите са публикувани през 2021 г. и 2022 г. в специализирани реферирани списания, съответно в „Известия“ на Съюза на учените – Варна, серия „Икономически науки“ (т. 10, бр. 2, 2021, с. 52-60) и Научни трудове на Аграрен университет – Пловдив (т. LXIV, кн. 2, 2022 г., с. 110-119).

Представените научни разработки отразяват в достатъчно висока степен основни части от съдържанието на дисертационния труд като по този начин му придават необходимото ниво на публичност.

Докторант Марков представя дисертационен труд, посветен на актуална за националната и регионалната конкурентоспособност тема, свързана с устойчивото пазарно позициониране на дестинация за винен туризъм. Разработката се отличава с високо научно-методическо и практико-приложно значение. Изборът ѝ е много добре мотивиран и обоснован от съвременните пазарни изменения и натрупания богат опит от производителите на вино при изпълнение на проекти за развитие на винен туризъм.

Дисертационният труд е представен в класическа структура от три основни части, които са сравнително добре балансириани и съответстват на правилно формулираните в увода изследователски задачи. Съдържанието на дисертационния труд е логически обвързано и последователно, което обуславя успешното реализиране на поставената в разработката научна цел. Структурата на текста съответства на определената методическа рамка за анализ и оценка, и приложения изследователски инструментариум за „операционализиране на систематизирания модел за пазарно позициониране на дестинация за винен туризъм“. По този начин е доказана и формулираната от автора теза, че „правилното пазарно позициониране на дестинация за винен туризъм се базира на оригинален маркетингов микс, ориентация към подходящи целеви сегменти и ангажираност на заинтересованите страни“. Представената разработка недвусмислено показва много добро владеене на специфичния терминологичен апарат и научен стил в разглежданата предметна област.

За подготовката на дисертационния труд са използвани голям брой специализирани информационни източници на български и английски език. Със значителния дял на използваната чуждестранна литература д-т Марков насочва вниманието към проучване на актуални, международно признати и водещи публикации, свързани с темата на разработката. Информационните източници са цитирани прецизно, съобразно изискванията.

III. Оценка на научните и практическите резултати и приноси на дисертационния труд

В представения дисертационен труд се отклояват следните значими *научни и научно-приложни приноси*:

първо, обогатени, разширени и допълнени са теоретичните аспекти на пазарното позициониране на дестинация за винен туризъм, уточнен е съответният научен и понятиен апарат;

второ, конструиран е авторов концептуален модел, който е апробиран чрез собствено количествено и качествено проучване на пазарните позиции на област Пазарджик като дестинация за винен туризъм;

трето, адаптиран е съответен методически инструментариум, който е приложен за задълбочено изследване на пазарните позиции на дестинация за винен туризъм;

четвърто, анализирани са предимствата и недостатъците на винената дестинация от позицията на маркетинга.

пето, аргументирани са възможностите и са дефинирани направленията за конкурентно позициониране на област Пазарджик като дестинация за устойчив винен туризъм.

Посочените научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд на д-т Марков са резултат от самостоятелна, целенасочена и задълбочена проучвателна дейност. Разработката е цялостно, напълно завършено изследване по актуална тема, насочена към възможностите за усъвършенстване на позиционирането на област Пазарджик като дестинация за устойчив винен туризъм.

IV. Бележки и препоръки

В представения дисертационен труд на д-т Марков не се откриват съществени теоретични, логически, методически и стилови грешки. Допуснати са неизбежни за подобен род научни изследвания неточности, технически пропуски, подробни описания и др. подобни, които не намаляват посочените в становището достойнства и съдържащите се в разработката значими, авторови научни и научно-приложни приноси.

V. Заключение

Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема: „*Пазарно позициониране на дестинация за винен туризъм (по примера на област Пазарджик)*”, с автор Янислав Игнатов Марков, съдържа необходимите теоретични и научно-приложни резултати. Те имат оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на нормативната уредба. Дисертационният труд показва, че докторантът притежава задълбочени теоретични знания и изследователски умения в професионално направление 3.9. Туризъм, демонстрира качества и способности за самостоятелно провеждане на научно изследване. В резултат на посочените аргументи, препоръчвам с убеденост на членовете на научното жури да бъде присъдена образователната и научната степен „доктор” по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“, професионално направление 3.9. Туризъм на докторант Янислав Игнатов Марков.

гр. Варна

15.11.2023 г.

Член на научно жури: ...
(проф. д-р Велина Ив. Казанджиева)

Заличена информация съгласно
ЗЗЛД и регламент (ЕС) 2016/ 679